Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 18. Wilnia, Aŭtorak 28 Lutaha 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 6 hadz. wieč.

„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda — 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ 2 RAZY U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej pałosy.

Chto pawinien hałasawać za Biełarusaŭ?

Nia raz pisali my kaho nam wybirać u Sojm i Senat? Tam my bačyli, što hałasawać padčas wybaraŭ nam należycca za Biełarusaŭ, ci inakš kažučy: za swaich, tutejšych ludziej.

Ale, kali heta ŭžo wiedajem, dyk paŭstaje pytańnie inšaje: chto pawinien hałasawać za Biełarusaŭ, za tutejšych, bo ludcy ŭ našym krai často tak ciomny, što nia wiedajuć nawiet chto jany takija.

Pieradusim treba skazać ahulna, što za Biełarusaŭ pawinny hałasawać usie tutejšyja ludzi, usie, biaz nijakaj rožnicy hramadzianie, żywučyja ŭ našym Krai.

Ludnaść naša dzielicca pa relihii. U našym krai żywuć pieradusim Biełarusy kataliki i Biełarusy prawasłaŭnyja. Biełarusy—heta tyja ludzi, jakija praz niaświedamaść sami siabie zamiest Biełarusami zawuć tutejšymi, abo prostymi i mowu swaju—mowaj prostaj. A sapraŭdy—my ŭsie Biełarusy i mowa naša biełaruskaja. Praŭda, my rožnaj relihii: katalickaj i prawasłaŭnaj, ale my adnej narodnaści. My i sami ab hetym dobra wiedajem, kali prypomnim, što časta żywiom u wadnej wioscy razam: prawasłaŭnyja i kataliki; usie jany haworać adnej mowaj biełaruskaj, choć rožnaj wiery; sami-ž siabie zawuć polskaj i ruskaj wiery. A heta dziela taho, što polskija ksiandzy praz kaściol pierarablali katalikoŭ Biełarusaŭ na Palakoŭ, a rasiejskija prawasłaŭnyja świaščeńniki pierarablali prawasłaŭnych Biełarusaŭ na Rasiejcaŭ; adhetul i pašło, što wieru katalickuju pačali zwać polskaj, a kataliki pačali zwać siabie Palakami, a wieru prawasłaŭnych—ruskimi. A heta ŭsio z metaj, kab Palaki i Rasiejcy mahli nami padzialicca i ŭzbahacicca našaj ziamielkaj. Dyk što-ž, padčas wybaraŭ my Biełarusy kataliki i Biełarusy prawasłaŭnyja majem rabić? Ciž my budziem hałasawać na rožnyja śpiski dy jšče maskoŭskija čornasociennyja, panskija, šlachockija endeckija, i ahułam polskija? Nie! My ŭsie, jak kataliki-Biełarusy, tak i prawasłaŭnyja-Biełarusy pawinny hałasawać za swoj biełaruski špisak, bo niama miž nami rožnicy nijakaj, my adzin narod—adny ŭ nas intaresy.

Apračа Biełarusaŭ jość u našym krai kryšku Rasiejcaŭ — starawieraŭ. Na ciapierašnich wybarach maskoŭskija čornasociency - manarchisty zrabili sajuz z bahačami starawierami, ale dziela taho, što ich mała, dyk jany sa skury won lezuć kab prapchnuć u Sojm Maskaloŭ biełaruskimi hałasami. Numar hetych maskoŭskich panoŭ 20. Stajać na ich śpiskach wialikija bahačy napr. Pimanaŭ, što maje wializarnyja kamianicy ŭ Wilni i nia tolki ŭ Wilni, a tak-ža roznyja prachadzimcy, niedabitki carskaj Rasiei, jakija našaha biełaruskaha i ŭkrainskaha narodu zusim nie pryznajuć.

Takim čynam nia tolki Biełarusy, ale i starawiery Rasiejcy nie pawinny dawać swaje hałasy na № 20, bo tam stajać buržuazija i manarchisty ŭ toj čas jak na špisku № 18 stajać syny pracoŭnaha biełaruskaha narodu.

Ab polskich numarach 1, 2, 3, 24 i 25 hawaryć niama što, bo ŭsie jany panskija abo zamaskawanyja i nichto ŭ nas na ich hałasawać nia budzie.

Jość adnak jak heta nia dziŭna, u niekatarych hminach Świancianskaha pawietu niekalki wiosak, dzie sialanie haworać pa polsku, dziela čaho dumajuć, što jany Palaki. Usie staryja ludzi, jakija žywuć tam, wiedajuć, što ich baćki hawaryli pabiełarusku, polščyna heta maje charaktar štučny, mowa polskaja i dahetul faktyčna jość niejkaj miešaninaj polska-biełaruskaj, a znača i hetyja ludzi pa krywi kości i dušy — čystyja Biełarusy i pawinny hałasawać tolki na swoj numar 18.

Treba adnak-ža wyściarahacca i fałšywych Biełaruskich numaroŭ i rožnych zdradnickich, što pradalisia silnym hetaha świetu. Takimi pradażnymi biełaruskimi hrupami źjaŭlajecca wybarnaja kramka Janki Stankiewiča № 41, a takža Paŭlukiewiča i Umiastoŭskaha. Hety apošni źliŭsia ciapier z „biespartyjnym" polskim blokam № 1.

Adnym słowam, usie tutejšyja ludzi, jak mužčyny, tak i kabiety, usie adwiečnyja hramadzianie našaha kraju, pawinny hałasawać za swoj krajowy, biełaruski špisak № 18.

Bywały sielanin.

Adozwa

Biełaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu ŭ Wilni.

Hramadzianie Biełarusy!

Wybarnaja kampanija ŭžo padychodzić da swajho kanca. Užo blizki toj čas, kali wy ŭsie pawinny swaimi adnosinami da wybaraŭ wyjawić swaju nacyjanalnuju i palityčnuju śpiełaść, a razam z tym i zrabić toj, ci inšy ŭpłyŭ na swajo nacyjanalnaje i sacyjalnaje adradžeńnie!

Wybary ŭ Sojm i Senat u 1922 hodzie jasna wyjawili *našuju biełaruskuju narodnuju siłu* ŭ Polščy, kali my, dałučyŭšysia da Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, prawiali ŭ Sojm i Senat až 14 swaich pradstaŭnikoŭ. Ale hetyja-ž wybary jašče jaśniej pakazali nam, Biełarusam, toje, što *mahli-b* my, Biełarusy, zrabić, kali-b nie taja naša harotnaja ciemnata, z pryčyny jakoj ledźwie nie pałowa biełaruskich hałasoŭ, padana za polskija partyi: „P. P. S." i „Wyzwaleńnie".

Kali-b tady nia heta naša biełaruskaja ciemnata, my mahli-b prawiaści ŭ Sojm i Senat *nia mienš 25 asob*, jakija tam, u parlamancie, dzieŭsio rašajecca bolšaściu hałasoŭ, biazumoŭna adyhrali-b bolšu rolu i mieli-b bolšy ŭpłyŭ na sprawy.

Kali-b tady nia heta naša biełaruskaja ciemnata, nie prawiali-b my tych ludziej, jakiia pašla hałasawali za asadnikaŭ i prawodzili školny zakon, jaki nia daŭ nam niwodnaj škoły.

Ciapier my ŭžo nia zrobim hetaj pamyłki, bo ciapier kožny Biełarus, i mały i stary, i ŭ mieście i ŭ samaj dalokaj ciomnaj wioscy, dobra wiedaje, što takoje „P. P. S." i „Wyzwaleńnie" i hałasoŭ za ich nie padaść.

Ale zdarylasia ŭ nas inšaje, jašče horšaje hora. Sami Biełarusy padzialilisia na niekalki hrupaŭ. Praŭdziwiej skazać, nia my, a čužyncy naŭmysla padzialili nas i ciapier zmahajucca jašče bolš, kab pahłybić naš razład i tym bolš i bolš raźbiwać naš wybarnuju siłu.

A miž inšym, hetyja wybary dla nas majuć jašče bolšaje značeńnie, čym papiarednija. Ciapier, kali sprawa abarony ich prawoŭ uwa ŭsich dziaržawach, užo pierajšła mieży ŭnutranych sprawaŭ i stała sprawaj mižnarodnych parazumieńniaŭ, ciapier, kali biełaruskaj sprawaj zacikaŭleny ŭwieś świet,—ciapier nam biazumoŭna jość asobnaja patreba wyjawić i swaju ličbowuju siłu i swaju nacyjanalnuju świedamaść.

Biełaruski Nacyjanalny Kamitet, jaki abjednywaje ŭ sabie ŭsie zapraŭdnyja biełaruskija palityčnyja partyi, jakija istnawali ŭ Polščy pierad wybarami, a taksama roznyja kulturna-haspadarskija i aświetnyja biełaruskija arhanizacyi, zwaročwajecca da Was, hramadzianie, sa ščyrym, haračym zaklikam:

u čas hetych wybaraŭ kinuć usialakija sprečki, kinuć unutranuju baraćbu, kinuć uzajemnaje abliwańnie pamyjami adzin adnaho i abjadnacca ŭ adzin družny i mocny nacyjanalny front!

Ale kala kaho abjadnacca? Za kaho hałasawać?

Biełaruski Nacyjanalny Kamitet staić na mižpartyjnym nacyjanalnym hruncie. Dziela hetaha jon nia moža i nia budzie hanić tuju, ci inšuju biełaruskuju hrupu, jak z tych, jakija ŭwajšli ŭ Kamitet, tak i z tych, jakija jašče nie ŭwajšli ŭ jaho skład, — bo kožnaja biełaruskaja, zapraŭdy biełaruskaja arhanizacyja, maje prawa na istnawańnie.

Ale Biełaruski Nacyjanalny Kamitet, jaki staić na warcie biełaruskaj nacyjanalnaj sprawy, jakomu z jaho abjadnanaj wyšyni lepš widać hetaja sprawa, biare na siabie abawiazak wyświatlić hetu wybarnuju sprawu pierad Wami, kab Wy zusim świadoma pryniali toje, ci inšaje rašeńnie.

Słuchajcie-ž Biełarusy! Słuchajcie ŭsie: sialanie i rabotniki, słuchajcie nialičnaja biełaruskaja intelihencyja, słuchajcie biełaruskaje duchawieństwa, — tyja, chto nie addzialiŭsia ad Biełaruskaha Narodu, chto lubić jaho, chto sumuje ab jaho ciažkaj doli, chto radujecca jaho paśpiechu, chto zmahajecca za jaho budučyniu.

Usie biełaruskija partyi raźbilisia na drobnyja kawałki, tolki tyja arhanizacyi, jakija stwaryli Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, nia tolki nie razjadnalisia, a naadwarot, zmahli abjadnać u Biełaruskim Centr. Wybarnym Kamitecie až čatyry biełaruskija palityčnyja arhanizacyi. Abjadnaŭšysia miž saboj, jany jašče bolš uzmacnili siabie dałučyŭšysia da Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. Dziakujučy hetamu, tolki adna biełaruskaja arhanizacyja zmahła padać dziaržaŭny špisak i hetym abjadnać biełaruskuju wybarnuju sprawu na ŭsiej Polščy.

Inšyja biełaruskija hrupy i partyi, nie hawaryčy ŭžo ab jaŭna zdradnickich, jakija pracujuć za hrošy polskich partyjaŭ, nia majuć swajho ahulnaha numaru. Jany, raźbiŭšysia na kawałki, padali swaje špiski tolki ŭ niekatorych wokruhach. Dziela hetaha jany nia majuć nadziei prawiaści šmat swaich kandydataŭ, ale za toje jany *mohuć narobić mnoha škody biełaruskaj wybarnaj sprawie, adrywajučy hałasy ad ahulnaha biełaruskaha bloku.*

Dziela hetaha kožny Biełarus pawinien dobra pamiatać i dobra wiedać, što:

Toj, chto z Biełarusaŭ zusim nia idzie na wybary, ci toj, chto 4-ha ci 11-ha sakawika budzie hałasawać nie za 18, a za inšy jaki numar, toj adrywaje, jak ad žywoha cieła, ad swajho Biełaruskaha Narodu kawałak jaho cieła, jaho mocy, — toj zdradžwaje swaju Baćkaŭščynu, toj pradaje za čužyja pasuły swaje rodnyja biełaruskija intarasy, intaresy swajho rodnaha kroŭnaha narodu, toj abniżaje jaho pawahu i jaho nacyjanalny rost!

Kińcie-ž, Biełarusy, usie sprečki, usie nieparazumieńni, my raźličymsia pašla miž saboj u swaim unutranym žyćci, a ciapier, u čas wybaraŭ, idzicie ŭsie adzinym supolnym frontam, adnoj ścianoj, usim miramnarodam, jak adzin čaławiek, i *hałasujcie tolki za supolny biełaruski blok, tolki za Nr. 18.*

Biełaruski Nacyjanalny Kamitet u Wilni.

Da Biełarusaŭ Wybarščykaŭ

Lidzkaha wokruhu.

Akružnaja Wybarnaja Kamisija ŭ Lidzie pryznała niaważnym naš špisak kandydataŭ u Sojm № 18 Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ.

Hetaje unieważnieńnie my nia možam pryznać za praŭnaje, dziela čaho ŭžo padali žałabu ŭ Najwyšejšy Sud u Waršawie. Majem poŭnuju nadzieju, što Sud, razhledziŭšy sprawu ŭ śpiešnym paradku, pastanowić zaćwierdzić špisak kandydataŭ Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ pa Lidzkamu wybarnamu wokruhu.

Kali-b na't Najwyšejšy Sud prychilna nia wyrašyŭ hetaje sprawy, dyk pašla wybaraŭ budzie padadziena žałaba ab skasawańni wybaraŭ z pryčyny niedakładnaha wykanańnia wybarnaha zakonu i wyznačeńni nowych wybaraŭ u Lidzkim wybarnym wokruzie.

U suwiazi z hetym Biełaruski Centralny Abjadnany Wybarny Kamitet Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ zaklikaje ŭsich Biełarusaŭ-wybarščykaŭ Lidzkaha wokruhu (pawiety: Lidzki, Ašmianski, Wałožynski, Maładečanski i Wialejski) nie pakidać wybarnaje sprawy, wiaści dalej ahitacyju za naš špisak i ŭ dzień 4-ha i 11 sakawika hałasawać za № 18.

Niezaležna ad sojmowaha śpisku pa Lidzkamu wokruhu ŭ pawietach hetaha wokruhu, abawiazwajuć našyja śpiski ŭ Senat (pa Wilenskamu i Nawahradzkamu wajawodztwu), jakija zaćwierdžany.

Woś hetyja arhumanty jość jasnymi dokazami taho, što Biełarusy ŭ dzień 4-ha i 11-ha sakawika pawinny hałasawać tolki za swoj śpisak № 18.

Apiača śpisku № 18 ŭ Lidzkim wokruzie niama inšaha sapraŭdy biełaruskaha śpisku. Śpiski Paŭlukiewiča i Janki Stankiewiča źjaŭlajucca śpiskami zdradnikaŭ, jakija zapradalisia polskim endekam i demakratam.

Biełarusy, sialanie i rabotniki! Ni adnaho hołasu nia dajcie za hetyja zdradnickija śpiski, a ŭsie, jak adzin, 4-ha i 11-ha sakawika hałasujcie za Biełaruski Abjadnany śpisak Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ Nr. 18.

Bieł. Cent. Abjadn. Wyb. Kam.
Bloku Nacyjan. Mienš.

Wilnia, 24 lutaha 1928 h.

Sud nad „Hramadoj“

U čas najwialikšaj wybarnaj harački pačaŭsia ŭ Wilni niabywały pa swajej wialikaści sudowy praces Biełaruskaj Sialanska Rabotnickaj Hramady. Na pieršy pahlad mahło-b zdawacca, što hramadzianstwa i presa polskaja, dziakujučy ŭwazie całkom źwiernienaj na wybarnaje zmahańnie, nia wyjawić wialikaj zacikaŭlennaści pracesam. Ale sapraŭdy stałasia jnakš. Wilenskija štodziennyja hazety źmiaščajuć wialikija staćci ab chodzie pracesu, a „Kurjer Wil.“ i „Słowo“ padaje fatahrafii hałoŭnych abwinawačanych. Zacikaŭleńnie wialikaje bo i rolu jakuju adyhrała „Hramada“ tak-ža niazwyčajnaja, niespadziewanaja. Nikomu bo dahetul nia śniłasia, što cichi spakojny biełaruski narod moža prajawić šyrokuju arhanizacyjnuju ruchliwaść i moža narušać spakoj panoŭ pałažeńnia. U hetych adnosinach praces „Hramady“ zasłuhoŭwaje na asabliwuju ŭwahu.

23 lutaha 1928 h. pačaŭsia ŭ Wilenskim Akružnym Sudzie razhlad sprawy 56 hramadzistaŭ z byłymi pasłami Biełarusami na čale.

Pierad 7 hadz. ranicy pry silnym kanwoi piešych i konnych palicyjantaŭ pierawiezieny z łukiskaj turmy hrupami ŭsie abwinawačanyja. Pamieścili ich na adumysna prystaŭlenych ławach u sali Akružnoha Sudu. Dla świedkaŭ, jakich pryjechała kala paŭtysiačy, adwiedziena asobnaja wialikaja sala Apelacyjnaha Suda.

Praces wiadziecca pry adčynienych dźwiaroch,(tolki ŭ mamentach majučych u sabie dziaržaŭnyja tajnicy publiku wydalajecca). Adnak papaści na salu sudu možna tolki pa asobnych uwachodnych kartach.

Za stałami abarony siadziać adwakaty: Babiański, Durač i Ettynhier — z Waršawy i miascowyja: Abramowič, praf. Petrusewič, Kšyžanoŭski, Sienkiewičanka, Załkind, Matjaš, Prejs, Ramankiewič. Aplikanty miascowych adwakataŭ: Waratynski, Marcinoŭski i Solc. Waršaŭskija adwakaty Smiaroŭski i Horihwil na pieršy dzień pracesu nia pryjechali.

Pry stałoch dla pradstaŭnikoŭ presy, apiača sprawazdaŭcaŭ miascowych i staličnych polskich hazetaŭ, siadziać specyjalnyja pradstaŭniki: „T A S S“ (aficyjanalnaha sawieckaha telehrafnaha ahienctwa) — Kawalski, maskoŭskich „Известий“ — Bracin i Ńju-jorskaha „Forwerts“ — Wejnrajch.

Na sali—radnia abwinawačanych, miž inšymi žonki: Astroŭskaha, Rak-Michajłoŭskaha, Taraškiewiča, Kaŭša i Łuckiewiča.

Spraŭdžańnie farmularaŭ abwinawačanych, pačałosia ad b. pasła, praf. Taraškiewiča. Pa spraŭdžańni wyjaśniajecca, što bolšaść abwinawačanych — drobnyja ziemlaroby, tolki niekalki asobaŭ majuć wyšejšaju abo siaredniuju adukacyju. Miž abwinawačanych — 1 palak (Nawakoŭski) i 1 tataryn (Miśkiewič). Rešta — ad krywi i kości Biełarusy. Bolšaść — prawasłaŭnyja, zusim mała katalikoŭ, 1 mahametanin (Miśkiewič) 1 metadyst (Bursewič). Pryznalisia „wolnadumcami“ (nia prynaležnymi ni da jakaje isnujučaje wiery): byłyja pasły Taraškiewič i Wałošyn, a takža hr. hr. Łuckiewič i Kozič.

Usie abwinawačanyja Sudu swabodna i žywa adkazwajuć pabiełarusku, nawat Palak Nawakoŭski i tataryn Miśkiewič.

Pry spraŭdžańni świedkaŭ wyjaśniłasia: z pazwanych prakuraturaju 421, nia pryjechała 88. Z padanych proźwiščaŭ 242 świedkaŭ z boku abwinawačanych pryjechała na pieršy dzień pracesu 43. Miž proźwiščami świedkaŭ z boku abwinawačanych čutny byli takija proźwiščy: Tuhut, Chamiński, Kasmoŭskaja, Abramowič, Zaštowt (dla Taraškiewiča); Ułasaŭ (dla Michajłoŭskaha); Bartel i 8 prafesaraŭ (dla Astroŭskaha); duchoŭnyja asoby: Samojłaŭ, Bielajeŭ, Marozaŭ, Wasileŭski i hr. Bahdanowič (dla Kaŭša); Min. Wasileŭski, Tuhut, Makoŭski, Sumarok, ks. Tałočka, adw. Jundził, d-r Čarnoŭski, d-r Wyhodzki, Janoŭski (dla Łuckiewiča).

Prakuratura damahajecca adčytańnia pakazańniaŭ tych świedkaŭ, katoryja pa pawažnych pryčynach nia pryjechali na praces.

Abarona-ž (pieršym wystupiŭ praf. Pietrusiewič), prosić ab adkładzie sprawy, bo šmat świedkaŭ, pakazańni jakich majuć ważnaje značeńnie ŭ hetym pracesie, nie źjawiłasia.

Paśla pierarywu Sud pastanaŭlaje praces pradaŭžać, świedkam — pasłać paŭtornyja pawiestki.

Świedki prysiahajuć hrupami pa 40—50 čaławiek. Siarod świedkaŭ jość i niawierujučyja, jakija prysiahi nie dajuć, ale ŭračysta zajaŭlajuć, što buduć hawaryć praŭdu. Pieršy dzień pracesu zakončysia prysiahaj świedkaŭ. Charakternym mamentam jość fakt, što ŭ toj čas, kali amal usie abwinawačanyja prawasłaŭnyja - świedki pierawažna kataliki.

Druhi i treci dzień pracesu prachodzić na čytańni aktu abwinawačańnia. Dziela jaho wializarnaści abjomu (93 staronki druku) padajom tolki najbolš ważnyja mamenty pawodle polskaj presy.

Hałoŭnaje prawadyrstwa „Hramadoj“ prypiswajecca pieradusim pasłu Taraškiewiču. Wysuwajecca imknieńnie złučeńnie Biełarusi Zachodniaj z Uschodniaj I.VI-26 Założana Centralny Sekretaryjat Hramady ŭ Wilni. Pawodle aktu abwinawačańnia wybiralisia ŭrady arhanizacyjaŭ Hramady tolki pryncypowa, fakłyčna-ž ważniejšyja miaścy absadžywalisia kamunistymi z naznačeńnia. Hetych delehawanych kamunistych było para sotak. Hramada razrastajecca. 10 śniežnia 1926 h. ŭ 27 pawietach ličyła 26559 siabroŭ, a 15 studnia lik uzrastaje da 80000. Uchodziać u Hramadu i Rasiejcy, a tak-ža Žydy. Z hramadoŭskich środkaŭ wiadziecca akcyja metodystaŭ i baptystaŭ.

Bank Biełaruski Kooperatyŭny a tak-ža jaho addziely ŭ Hłybokim i Pinsku subsydjujecca kominternam. Bankowyja aperacyi experty znachodziać fikcyjnymi (wydumanymi).

Tak napisana ŭ akcie abwinawačańnia.

(Dalej budzie).

Dawieranyja ad hramadzianstwa.

(„Mężowie zaufania“).

Pry padačy akružnoha śpisku kandydataŭ, jaki pawinien być padpisany nia mienš, jak 50 wybarščykami wokruha, hetyja padpisaŭšyja pawinny tut-ža wybrać swajho paŭnamocnika pa hetamu śpisku. Paŭnamocnik hety budzie baranić intaresy śpiska pa ŭsich Akružnych Kamisijach (st. 47).

Ale, zrazumieła, što intaresy našaha śpisku, našu sprawu pryjdziecca baranić i ŭ kožnym abwodzie. Dziela taho zakon dajeć prawa hetamu paŭnamocniku akružnoha śpisku naznačać swaich dawierannych dziela abarony intaresaŭ hetaha śpiska ŭ waŭsich Abwodnych Kamisijach (t. 63).

Woś jany i jość tak nazyw. dawieranyja ad hramadzianstwa („mężowie zaufania“).

Hetyja dawieranyja ad hramadzianstwa buduć upuščany razam z siabrami Abwodnaj Kamisii ŭ pamieškańnie Kamisii ŭ najważniejšy moment wybarnaha času, u dzień hałasawańnia (st. 63).

Razam z siabrami Kamisii hetyja dawieranyja ad hramadzianstwa buduć siadzieć u čas hałasawańnia za adnym stałom, pierahladywać kožny kanwert, bačyć kožnaha wybarščyka, bačyć jak prawilna staršynia i siabry Kamisii wypaŭniajuć swaju najważniejšuju pracu — być sprawiadliwymi i akuratna, nia hledziačy na asobu, wypaŭnić roŭnyja dla ŭsich pradpisańni zakonu (st. 73).

Razam z siabrami Kamisii dawieranyja ad hramadzianstwa pawinny prakanacca, što wybarnaja urna — pustaja. Urna heta jość zakryty na kluč jaščyk, u jaki kidajucca kartački hałasawańnia (st. 69).

Dawieranyja ad hramadzianstwa majuć prawa adnalkowa z siabrami Kamisii zastanawić padaču hołasa kožnaha wybarščyka, asobu, jakuju jany ličać padazronaj i prawy sprečnyja. Tady da wyjaśnieńnia pytańnia staršynia nie dapuskaje da hałasawańnia padazronaha wybarščyka (st. 75 p. 1).

Naadwarot, u wypadku niapeŭnaści z boku inšych, dawierany ad hramadzianstwa pawinien pakłapacicca znajści druhoha świedku, ličučy pieršym samaho siabie, kab paćwierdzić, što padazronaja asoba jość poŭnamocny wybarščyk (st. 75 p. 2).

Pry abawiazkowaj prysutnaści dawieranych ad hramadzianstwa padličajucca hałasy u ŭrnach paśla wybaraŭ (st. 30).

Pry padličwańni hałasoŭ staršynia pawinien kožnuju kartačku hołasna pračytać, a *numar śpiska i kartačku pakazać dawieranamu ad hramadzianstwa.*

Adnym słowam, bačym jakaja ważnaja rola dajecca zakonam hetym dawieranym ad hramadzianstwa.

Razumiejecca, što ani wybarščyka, ani dawieranaha ad hramadzianstwa ŭradowaja administracyja nia maje prawa kranuć, kali jany nia wychodziać z ramaŭ zakonu.

Ale wielmi ciažkuju prastupnaść zrobić toj pradstaŭnik ułady ci hramadzianin, jaki adważycca kranuć asobu dawieranaha ad hramadzianstwa, abawiazki jakoha pakazany ŭ wybarnym zakonie, dzie zabiaśpiečwajuć jamu asobuju apieku ad zakona tak, jak i siabram Abwodnych Kamisijaŭ (st. 27).

Z usiaho wyšejskazanaha, bačym, jak ważna i nieabchodna mieć hetkija kamitety ŭ kožnym abwodzie, jak ważna raniej padhatawać nia mienš jak troch asob u abwodzie. Z hetych hatowych i wiedamych Akruž. Kamitetu troch kamiteckich asob paŭnamocnik našaha akružnaha śpisku naznačaje dawieranaha ad hramadzianstwa i jaho zastupnika, jak tolki budzie padadzieny nam śpisak.

Paśla naznačeńnia ich, jany ŭže ličacca niedatyčnymi. Kožny dawierany ad hramadzianstwa maje prawa ad siabie wyznačyć pa addzielnych wioskach swaich dawieranych, jakimi źjaŭlajucca i ŭsie druhija siabry Abwodnaha Biełaruskaha K-tu.

Wyznačajcie-ž swaich wiernych ludziej — swaich dawieranych ad hramadzianstwa!

Zakładajcie swaje Kamitety ŭ kožnym abwodzie!

Biełarusie! Ci Ty ŭświedamiŭ i pierekanaŭ choć niekolki čaławiekaŭ, što na śpisku wosiemnastki stajać našy ludzi, jakija buduć zmahacca za swoj narod?

Kali nia spoŭniŭ hetaha swajho abawiazku — zrabi heta siahońnia, jašče nia pozna!

Našy kandydaty.

Dr. Branisłaŭ Turonak,

kandyduje ad Biełastockaha Wyb. Wokruhu (2-je miejsca na śpisku).

Branisłaŭ Turonak radziŭsia ŭ 1896 hodzie 22 čerwienia ŭ Dziśnienskim (ciapier Brasłaŭskim) pawiecie ŭ biełaruskaj sialanskaj biezziamielnaj siamji.

Na 16-ym hodzie žyćcia ŭdajecca jamu pajechać u Wilniu wučycca, dzie pastupaje ŭ prywatnuju O. R. S. A. himnaziju, u jakoj prabyŭ da zaniaćcia Wilni praz Niemcaŭ, paśla čaho pierajaždžaje ŭ Wiciebsk, a praz hod u Jarasłaŭ nad Wołhaj, dzie i skončyŭ himnaziju Ščoholewa ŭ 1917 h.

U hetym-ža hodzie zapisywajecca na praŭny fakultet u Charkawie, ale dziakujučy wajenna-rewalucyjnaj zawiarusie i matarjalnym niedachwatam Turonak byŭ zmušany pakinuć Charkaŭ i pryjechać damoŭ.

Doma sabraŭšy niekalki intelihientaŭ i z ich pomačču sarhanizawaŭ 15 pačatkowych škołaŭ, jakija pratrywali praz dwa hady biaz ničyjej pomačy.

U 1919 h. Turonak pryjaždžaje ŭ Wilniu, dzie zapisywajecca ŭ Wilenski Uniwersytet na lakarski fakultet, jaki i skončyŭ u 1924 h.

Budučy studentam u Wilni, Turonak prymaje žywy ŭdzieł u žyćci studenskim, a hetak sama i ahułam u biełaruskim hramadzkim žyćci.

Śpiarša jon pačynaje hurtawać kala siabie studentaŭ Biełarusaŭ, pastupajučych u Wilenski Uniwersytet, z jakich paśla sarhanizawaŭsia „Bieł. Stud. Sajuz“. Redahuje pieršy studenski biełaruski miesiačnik „Naš Šlach“.

Z 1923 da 1925 h. źjaŭlajecca tak-ža redaktaram biełaruskaj tydniowaj hazety „Krynica“ i dziakujučy kanfiskatam presawym z boku ŭłady, znajomicca z prakuraturaj i „Łukiškami“, dzie prasiadzieŭ blizu miesiac i ŭreščie byŭ zwolnieny pad załoh 1000 zł. i addany pad nadzor palicyi.

Apošnimi časami Sud Apelacyjny ŭ Wilni akančalna razhladaŭ až 8 sudowych sprawaŭ prociŭ D-ra Turonka ŭ suwiazi z redahawańniem im „Bieł. Krynicy“. Sud Apelacyjny zaćwierdziŭ pastanowu Akružnoha Suda (pa jakomu Red. Turonak zasudžany na 3 miesiacy turmy) z ustrymańniem kary na praciach 5 hadoŭ.

Ad pačatku minułaha hodu d-r Turonak zajmaje stanowišča staršyni Wilenskaha Addziełu Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury i adnačasna zajmajecca dochtarskaj praktykaj u Litoŭskaj Klinicy ŭ Wilni.

Hrabinski Balesłaŭ.

Radziŭsia ŭ 1899 h. ŭ wioscy Uračynščynie, Sakolskaha paw. Syn biełaruskaha sielanina z pad sałamianaj strachi. Pa skančeńni škoły prychodzkaj u Dubrowie pastupiŭ u 1911 h. ŭ rasiejskuju himnaziju ŭ Horadni, dzie adrazu zapisaŭsia da hurtka biełaruskaje moładzi i braŭ tam žywy ŭdzieł ŭ rabocie kulturna-praświetnaj. Pa wyjeździe Horadzienskaje himnazii (ŭ pačatku wajny) z Horadni ŭ Rasieju wiarnuŭsia Hrabinski da rodnaj wioski i zajmaŭsia tam u praciahu 4 hadoŭ ziemlarobstwam.

U 1918 h. pastupaje da ŭradowaj himnazii u Horadni, katoruju skončyŭšy, pastupiŭ na medycynski fakultet Wilenskaha Ŭniwersytetu. U 1926 hodzie Hrabinski zaprošany na asystenta pry katedry anatomii lakarskaha addziełu.

Na źjezdach Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi, Hrabinski wybirajecca ŭ skład Centralnaha Kamitetu hetaj partyi da jakoha naležyć i ciapier.

Kandyduje ad Bloku Nac. Mienš. u Sojm ad wilenskaha wybarnaha wokruhu i zajmaje na śpisku 2 miesca.

Bieł. Abjadn. Wyb. Kamitet
Bloku Nac. Mien.

Hałasujcie za № 18.

18 Hramadzianie! Nia pužajciesia niezakonnych pahrozaŭ i teroru z boku čužackich ahitataraŭ. **18**

Hałasawańnie swabodnaje i tajnaje. Nichto nie adkazwaje za hałasawańnie i nichto nia dawiedajecca, što 4 i 11 sakawika (marca) wy pałažyli ŭ kanwert swoj WOSIEMNACCATY (18) numar.

* * *

Dumki maje, latucieńni maje,
Jak ja was mocna lublu,
Z wami u niejkim čaroŭnym paŭśnie
Ja pakidaju ziamlu.

Śmieła imknusia u kraj niabyćcia,
Wolny, nia znaju akoŭ,
Hetak daloki ad šumu žyćcia,
Rojem akružany snoŭ.

Tam ja chwilinu dušoj supačnu,
Pieśni swaje zapiaju,
Radaść znachodžu, spatkaju wiasnu;
Kazki biazkonca snuju.

Mroju biazkonca, ja mroić lublu;
Dumkam addam ja žyćcio,
Z imi kidaju adwažna ziamlu,
Dumki! kachańnie majo.

A. Bartul.

Wybarnyja sprawy.

Wybarny kalendar.

4 sakawika, hałasawańnie ŭ Sojm. 7 sakawika. Pasiedžańnie Akružnoj Wybarnaj Kamisii dla ŭstanaŭleńnia wynikaŭ wybaraŭ u Sojm.

11 sakawika, hałasawańnie ŭ Senat. 14 sakawika — Pasiedžańnie Akružnoj Wybarnaj Kamisii dla ŭstanaŭleńnia wynikaŭ wybaraŭ u Senat.

Da wiedama wybarščykaŭ. Pačynajučy ad 21 lutaha akružnyja wybarnyja kamisii praz hminy rassyłajuć drukawanyja plakaty ŭsich kandydataŭ u Sojm i Senat z metaj raskleiwać ich pa hminach i wioskach.

Jak wiedama kožny wokruh maje inšych kandydataŭ, dziela hetaha źmiaščańnie ich u hazecie zaniałob šmat miesca. Woś čamu nia drukujem hetych śpiskaŭ, zatoje radzim čytačom źwiarnuć uwahu na tyja plakaty, kab wiedać dobra na jakich numarach stajać čužyja nam ludzi i za ich hołasu nia dać, a hałasawać na swoj № 18.

Siabry Janki Stankiewiča paŭciakali. „Dziennik Wileński" padaje wiestku, što Kalada i Wałyniec pierašoŭšyja z hramady da Janki Stankiewiča ŭciakli za hranicu. Jak wiedama hetyja ludzi kandydawali na śpiskach Janki Stankiewiča ŭ Sojm, ale ŭbačyŭšy, što nadziei nijakaj na mandaty niama — ŭciakli zahranicu. Wiestka heta akazałasia zhodnaj z praŭdaj.

Biełaruskija mitynhi wosiemnastki adbylisia na dniach u Kiamieliškach, Łyntupach i Świry. U Łyntupach pramaŭlali Šutowič i Bujka, u Swiry Šutowič, Jerafiejaŭ i Buša. Ahułam ludzi našy da wosiemnastki adniaślisia wielmi prychilna i nikamu inšamu hawaryć nie dawali. Možna spadziawacca što kazionnaja „jedynka" na wybarach nas nie pieramoža bo ludzi dahledziŭšy jak biespartyjny blok wiadzie ahitacyju, pawiarnuli raptoŭna nazad. Da taho ahledzilisia jakija kandydaty ŭ biespartyjnym bloku (be-be № 1). A najbolš psujuć asadniki. Hatowiać jany pieršamu numaru wialikija niespadziawanki. Hetak u Świry asadniki Rutkiewič i Michniewič padmaŭlali Amilu Bilewič, kab kidała na instruktaraŭ wosiemnastki jajkami, ale kabieta nie pasłuchała, a sami asadniki choć i wajaki — akazalisia trusami zdolnymi tolki čužymi rukami žar zahrabać. Endeki prajaŭlajuć siabie mała.

Lišniaja dbajliwaść. Jedučaha z Świancian instruktara ad wosiemnastki hr. Saroku zatrymaŭ na darozie kamandant Świancianskaha pastarunku, pieratros woz i zabraŭ pa adnym egzemplary wiezienaj wybarnaj literatury.

Pastaŭski pawiet za wosiemnastku! Z roznych hminaŭ Pastaŭskaha pawietu pišuć nam, što biełaruskaje sialanstwa jak kataliki tak i prawasłaŭnyja biaz roznicy partyi pastanawili hałasawać za swoj № 18.

Usie byłyja hramadzisty tak-ža iduć z inšymi Biełarusami. Zdarowy haspadarski rozum i nacyjanalnaja ideja pieramahaje, nia hledziačy na roznyja pieraškody i šalonuju ahitacyju inšych čužych partyjaŭ.

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Aryšt b. pasła Jaremiča i Hramakoŭskaha. 23-ha lutaha pa zahadu sudowych uładaŭ aryštawany ŭ Ašmianie b. pasoł Jaremič, jaki wyjaždžaŭ tudy na wybarny źjezd u Ašmianie.

Taho-ž dnia aryštawany ŭ Wilni Anton Hramakoŭski adzin z kandydataŭ u Sojm ad śpisku № 18.

- **Zasud i aryšt byŭšaha pasła Wasila Rahuli.** 27-ha lutaha adbyŭsia ŭ Nawahradku sud nad b. pasłom Wasilom Rahulaj. Paśla razhladu sprawy i daprosu tolki troch świedkaŭ z boku abwinawačańnia (dadatkowych świedkaŭ b. pas. Rahuli sud nia pryniaŭ) — sud zasudziŭ p. Rahulu na 2 hady ciažkaha wastrohu (katarhi). Zaraz paśla pryhaworu p. Rahulu aryštawali i pasadzili ŭ wastroh u Nawahradku.

Były pasoł Rahula źjaŭlajecca pieršym kandydatam u Sojm i Senat u Nawahradzkim wybarnym wokruzie pa śpisku Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ № 18. Paśla wybaraŭ Sojm ci Senat moža pastanawić ustrymać wykanańnie prysudu i wypuścić p. Rahulu z wastrohu.

Aryšt studenta J. Šutowiča. 27 lutaha aryštawany na terytoryi Ašmianskaha pawietu student Wilenskaha Ŭniwersytetu i siabra Centralnaha Kamitetu Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi Janka Šutowič, jaki wyjaždžaŭ u Ašmianski pawiet u suwiazi z pradwybarnaj pracaj.

Robiać reklamu Biełarusam. Swirskaja hminnaja rada z pryčyny aryštu Jazepa Kareckaha pastanawiła jaho wyklučyć sa składu hminnaj rady. Niachočacca wieryć polskim hazetam, što padali hetu wiestku, ale pry nacisku takich ludziej jak świrskija hminnyja pisuny, Halaki, asadniki Świechoŭskija — ŭsiaho možna spadziawacca.

Z Niezaležnaj Litwy.

Koŭna. Z pryčyny 10 uhodkaŭ niezaležnaści Litwy prezydent Smetona atrymaŭ ad niamieckaha, anhielskaha, sawieckaha, italijanskaha, datskaha i halandzkaha ŭradaŭ pawinšawalnyja telehramy, jakija świedčać ab sympatyi da Litwy čuć nia ŭsiej Eŭropy. Francuski ŭrad nijakich pažadańniaŭ nia prysłaŭ.

— Uradowaja hazeta „Lietuvos Aidas" abwiaščaje, što litoŭski adkaz na apošniuju polskuju notu budzie ŭ chutkim časie ŭručany polskamu ŭradu pry pasredztwie litoŭskaha pasła ŭ Ryzie. U hetym adkazie Waldemaras budzie damahacca ŭdziełu ŭ litoŭska-polskich pierahaworach delehata Lihi Narodaŭ i zapłaty strataŭ z pryčyny pryłučeńnia Wilni da Polščy.

Dzień 16-ha lutaha u Litwie. 16-ha lutaha hetaha 1928 hodu spoŭniłasia roŭna dziesiać hadoŭ sa dnia abwieščańnia Litwy Niezaležnaj Dziaržawaj i ŭ hety dzień usia Litwa uračysta światkawała dziesiatyja ŭhodki adrodžanaj niezaležnaści swajej Baćkaŭščyny.

Jašče za niekatary čas da światkawańnia dziesiaciletniaha jubileju ŭ Koŭnie, byŭ wybrany z wiadomych hramadzkich dziejačoŭ Kowienski Kamitet światkawańnia dnia Niezaležnaści Litwy, jaki i wypracawaŭ prahramu światkawańnia. Pa usich haradoch i miastečkach Litwy byli stworany swaje Kamitety, jakija pracawali u parazumieńni z Kowienskim Kamitetam.

Ad rana horad Koŭna mieŭ światočny wyhlad. Usie budynki byli azdobleny nacyjanalnymi ściahami. Usie dziaržaŭnyja ŭstanowy, mnoha mahazynaŭ i tarhowych firmaŭ, a tak-ža prywatnych budynkaŭ byli pryhoža prybrany zielaninaj, partretami litoŭskich wialikich kniazioŭ, mnoha była wystaŭlena partretaŭ Prezydenta Respubliki i druhich wiadomych nacyjanalnych dziejačoŭ i hierojaŭ. Pa usich wulicach wialiki ruch i heta kožnamu adrazu kidajecca ŭ wočy — iduć wučni, iduć roznyja arhanizacyi z arkiestrami muzyki, idzie mnoha narodu; ruch ŭ Koŭnie jašče niebywały. Z pryčyny światа, u światyniach usich wierawyznańniaŭ a dziewiataj hadzinie ranicy pačalisia nabaženstwy.

Treba adznačyć, što ŭ hety wialiki dla Litwy dzień usie nacyjanalnyja mienšaści Litwy z wialikaj radaściu sustrecili jubilejny dzień 16-ha lutaha, ščyra i serdečna witali pradstaŭnikoŭ Litoŭskaj Nacyi. Usiudy adčuwaŭsia pawyšany światočny nastroj. Rabilisia schody, čytalisia lekcyi, dakłady i pasyłalisia telehramy i delehacyi da Prezydenta Respubliki z pawinšawańniami.

Pryjaždžała ŭ Koŭnu i mnoha dyplomatyčnych zahraničnych pradstaŭnikoŭ i haściej, jakija tak-ža winšawali Prezydenta Respubliki i Staršyniu Ministraŭ. Winšawali Prezydenta Respubliki i ŭsie akredytawanyja pradstaŭniki. Mnoha prywitańniaŭ Litwie było i z zahranicy.

Paśla skončańnia nabaženstwa wa ŭsich wučebnych ustanowach čytalisia lekcyi z pryčyny X-aj hadaŭščyny Niezaležnaści Litwy, roznyja arhanizacyi rabili pasiedžańni.

Kala poŭdnia duža mnoha narodu sabrałasia kala wajskowaha muzeju. Na pamiatnik zhinuŭšym za niezaležnaść Litwy byli pałožany wianki, skazana prywitańnie da narodu i byŭ pračytany śpis tych, jakija pamierli u baraćbie za niezaležnaść Litwy.

Wiečaram uspychnuła iluminacyja. Uwieś horad byŭ zality rožnakolernaj elektryčnaściu i wyhladaŭ wielmi pryhoža. Narod prawodziŭ čas na wulicy i lubawaŭsia iluminacyjaj. Usiudy ruch byŭ wialiki i tolki k nočy ŭsio zacichła.

16-ha lutaha usie hramadzianie Niezaležnaj Litwy, jak adzin čaławiek, adnadušna adznačyli dziesiaciletni jubilej swajej Baćkaŭščyny Litwy.

Z Polščy.

Plan parcelacyi na 1928 i 1929 h. abwieščany 14 lutaha. U 1928 hodzie majuć razparcelawać 7918 hektaraŭ, a ŭ 1929 h. — 200,000 h. ziamli. Ci našy biazziamielnyja i małaziamielnyja sialanie dastanuć što z hetych abšaraŭ — skazać trudna, bo ŭ nas, jak wiedama, čužniki ŭsiudy majuć pieršaje miesca.

Budaŭlany budžet na 1928 h. Rada Ministraŭ na apošnim pasiedžańni pryniała prajekt ab asyhnawańni 88 milijonaŭ, 160 tysiač złotych na budaŭlanyja mety. Prajektujuć wybudawać niekalki sudoŭ, šmat damoŭ dla palicyjantaŭ, „Izb skarbowych", i inš., ale maŭčać štości ab zrujnawanych sialibach našych sialan, ab adbudawańni ziamlanak... Zabylisia!

U Łodzi adbyŭsia cikawy palityčny praces proci... 6 wučanic wośmaj klasy himnazyi Ožeškowaj, abwinawačanych u arhanizacyi ŭ himnazii kamunistyčnaj jačejki. Adnu z abwinawačanych zasudzili na 10 miesiacaŭ, 2 na 6, a 3 uniawińnili.

Emihracyja ŭ Kanadu. U pieršych dniach marca ŭradowyja biury pasrednictwa pracy buduć prymać zajawy kandydataŭ na wyjezd u Kanadu. U pieršuju čarhu buduć mahčy wyjechać tyja, jakija ŭ minułym hodzie atrymali dazwoł na wyjezd, ale nia wyjechali dziela ŭstrymańnia emihracyi. Kožny emihrant pawinien mieć na darohu 185 dalaraŭ.

— Biezrabotnych u Waršawie naličwajecca 12.830 čaławiek, u hetym liku 3.300 umysłowych pracaŭnikoŭ.

Kala Łodzi, jak pieredaje polskaja presa, na hłybini 60 metraŭ adkryta kamienny wuhal.

Wyraž hetyja numary kožny paasobku i hałasuj imi 4-ha i 11 sakawika (marca). Lišnija addaj druhim. Numar z jakimkolwiek dapiskam, znakam, choćby na adwarotnaj staranie — budzie niawažny.

18

18

18

18

18

DA NAS PISUĆ.

ENDEKI I ICH KANDYDAT.

Świancianščyna. Wiedamy dawoli šyroka z swajej endeckaj ahitacyi ks. Halak widać robić nacisk jak dziekan i na swaich „paduładnych", bo susiednija ksiandzy z Niestanišak, Zašwira, Kanstantynowa tak-ža pačynajuć kratacca pad kamandaj swajho hienerała ks. Halaka ŭ Świry. Dzie nia pojdzieš u kaściol pamalicca, dyk prychodzicca z ahidaj adwaračywacca ad endeckaj ahitacyi.

Ja čaławiek relihijny i prykra pisać što drennaje ab duchoŭnikach, ale jašče prykrej robicca kali widziš, što ludzi pastaŭlennyja dziela služeńnia Bohu, wysłužywajucca panam, šlachcie i woraham našaha narodu. Ksiandzy kryčać usiudy: „hałasuj na № 24", ale nia kažuć chto staić na hetym śpisku № 24 ad Świancianskaha wybarnaha wokruhu. A staić tam pieradusim Kownacki z Wilni, toj samy polski pan Kownacki, što nia majučy paniaćcia ab žyćci biełaruskaha sielanina, wydaje dla jaho brudnuju, hadzinowuju hazetku pad nazowam „Głos Wileński".

U hetaj hazetcy panok heny biastydna štotydzień hłumicca nad biełaruskim narodam, nia pryznaje jaho za narod, razwodzić źwiahu na ksiandza Hadleŭskaha i abliwaje bałotam, wyje, breša, haŭkaje na ŭsich našych česnych Biełarusaŭ.

Hety pan prajšoŭ školu wiedamaha machlara Johana Obsta, dyk niama dziwa, što ŭ machlarstwie, aprača swajho wučyciela, nia maje sabie roŭnych.

Dyk wot, braty, na kaho nam radziać hałasawać našy Halaki, Pierki, Jaśkiewičy, Sialewičy i im padobnyja panskija prychwastni. Słuchajcie, ludcy, što nawučaje ksiondz ab Bohu, ale ŭ sprawach palityki nia idzicie za hołasam zdradnikaŭ i worahaŭ harotnaha biełaruskaha narodu. Majem my swaich prawadyroŭ ksiandzoŭ jak ksiondz Hadleŭski, ks. Stankiewič i inš. Jany ciapier nia mohuć da was pramowić, ale znajcie, što jany ŭsiej dušoj stajać za narod i kab mahli wam radzić hałasawać, to radzili-b tolki na № 18, bo na im stajać *našy ludzi*, a nie Kownackija, što nas ličuć za bydła, chamaŭ i našymi hałasami choćuć praleści ŭ Sojm, kab i tam Biełarusam škodzić.

Padświrski.

ENDECKIJA KSIANDZY STARAJUCCA!

Kastantynowa, Świancianskaha pawietu. 29 studzienia h. h. pajšoŭ ja da kaścioła ŭ Świra j dačakaŭšysia nawuki, straciŭ zusim achwotu da malitwy, bo zamiest słoŭ Božych u časie nawuki, ks. Halak pačaŭ trasučysia raspinacca j kryčać kab niasłuchali j hnali won ludziej, jakija byccam chodziać pa wioskach i čmuciać ludziej.

Na Hramnicy pašoŭ ja ŭ Kastantynowa da kaścioła j tut toje samaje. Jak uzyšoŭ ksiondz na ambonu dyk i pačaŭ razwodzić swaje pieśni, ślozna lamantujučy, što ŭ Kastantynoŭskaj parafii, jość ludzi, jakija zajmajucca palitykaj. Ksiandzočki, čamu-ž wam takaja biada, što ludzi palitykujuć, što biedny sielanin kłapocicca kab paprawić sabie swajo harotnaje žyćcio?! Čamu-ž my maŭčali kali wy palitykawali i ciapier choć heta wam zabaroniena, wy adnak robicie swajo? Wučycie kaścielnych i božych prykazańniaŭ, a sami niespaŭniajecie kaścielnych prykazańniaŭ i Arcybiskupawych, jakija kazali wam niaŭmieśwacca ŭ palityku! Wyšejšaja kaścielnaja ŭłada dobra razumieje, što wy swajej palitykaj adhaniajecie parafijanaŭ ad kaścioła, adnak wy hetaha nia možycie zrazumieć.

Darma adnak wašy starańni ŭ hetym kirunku. Narod razumieje was, jak endeckich padliźnikaŭ i słuchać napeŭna nia budzie. Wybary pryniasuć nam akančalnuju pieramohu, a wam aprača kampramitacyi ničoha nie astaniecca. Naš narod pojdzie da wybarnych urnaŭ tolki z № 18.

Kastantynoŭski parafijanin.

„KULTURNAJA" PANI.

Parečča, Dzisienskaha pawietu. Jość u nas adna kabieta, pachodzić niama wiedama adkul, nazywajecca jana pani Rapawa. 25 studnia h. h. Kaduškiewičycha kupiła ziamlu ŭ pana Rapy, ale nia ŭmiejučy ni čytać, ni pisać paprasiła swajho syna padpisać dakumant. Pania pračytaŭšy p piery naličyła bolš na 40 rubloŭ prociŭ pieršaj umowy. (Ličać čamuści na rubli).

Syn źwiarnuŭsia z pytańniem, čamu jana bolš paličyła. Pania zakryčała, što nia jaho interas i pačała hnać K-ča z pakoju. A kali jon adrazu nia wyjšaŭ dyk jana ŭchapiła kresła i dawaj čuplawać im pa plačach syna Kaduškiewičychi. A pašła padskočyła z kułakami j pačała bić jaho pa twary. Niawiedama jak doŭha ciahnułasia-b heta, kab syn z matkaj nie ŭciakli j nie pajechali ŭ Łužki pa dochtara j palicyju. Takich i tamu padobnych wystupleńniaŭ „kulturnaj" pani nia śpišyš i na wałowaj skury.

Apošnim časam hetaja samaja pani Branisława Rapawa, admaŭlaje našych sialan ad hałasawańnia za № 18, za Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. Jana ćwierdzić, što z hetaha śpisku pojduć ŭsie nia ŭ Sojm, a ŭ turmu i raspuskaje tamu padobnyja brednі. Ale našyja sialanie prybłudam nia wierać i taho, što haworyć pani Rapawa, dyk i słuchać nia choćuć. Wiedajuć užo chto ich worah, a chto pryjaciel.

Pronka Ciotačka.

ŹDZIEKI DUCHOŬNAJ ASOBY.

Žodziški. Daŭno ja ŭžo pisaŭ u hazetu, a heta pa pryčynie toj, što nia mieŭ času. Ale ŭrešcie pryšła wolnaja chwilina i ja pastarajusia napisać ab tym, jak cierpiać našyja ludzi ad swajho ksiandza.

Jak wiedama niekatorym, u nas nachodzicca Hurtok Instytutu i biblioteka. Dyk heta najbolš kolić u wočy našamu ksiandzočku, jaki musić achwiarawaŭsia raźbić našu kulturnuju pracu.

Spačatku nakinuŭsia jon na biblioteku, katoraja nachodziłasia ŭ kaścielnym domie. Dyk kab pieraškodzić dziejnaści biblijateki, jon zamknuŭ jaje i nie pazwalaŭ tudy zachodzić. Heta zrabiŭ dziela taho, što siudy prychodzić „B. Kr.", na staronkach katoraj źmiaščalisia, źmiaščajucca i buduć źmiaščacca (kali ks. Dronič nie parazumnieje) staciejki ab podłaj jaho rabocie.

Dyk skažycie ž pawažanyja čytačy, čamu tut winna našaja biblioteka?

Kali tabie ksiandzočku nie padabajecca toje, što „Kryničkа" raznosić pa ŭsim świecie našyja kryŭdy i ździeki, budź łaskaŭ zamkni jaje.

Jašče hetaha mała. Pajechaŭšy adnoŭčy da biskupa, napłoŭ jamu, što my adwaračywajemsia ad Boha i nia chočym chadzić u kaścioł. Dyk prašu ksiandzočka adkazać na takoje pytańnie: čamu kožnuju niadzielu paŭny kaścioł nabity narodam?

A što my nia chočam słuchać twaich kazańniaŭ ab tym, jak wybirać sabie žonku, ci za kaho hałasawać u Sojm, — heta inšaja sprawa.

Nie mahu taksama paminuć i nastupnaha zdareńnia, choć užo ab hetym i ŭspaminałasia ŭ „Biel. Krynicy".

Zadumaŭ naš Hurtok zakupić raratniuju imšu. Dziela hetaha sabrali nieskalki złotych i zaniaśli ksiandzu, katory pryniaŭ ich wielmi nie achwotna.

Pryšoŭ naznačany čas. Ludziej najšło poŭny kaścioł. Zapraŭdy, u takim liku sabiralisia tolki za ks. Hadleŭskaha. Spačatku ŭ kaściele adpiajali hadzinki i druhija pieśni pabiełarusku. Pašla byli wysłany da ks. 2 čaławieki z prośbaj, kab pazwoliŭ adpiajać choru imšu i „Światy Božy" pabiełarusku. Na heta ks. Dronič abłajaŭ chłopcaŭ takimi sławami, što nat tut soramna ŭspomnić, sam-ža, jak šalony palacieŭ u swoj pakoj. Pašla prylacieŭ da aŭtara i ŭziaŭšy hrošy sypnuŭ ich na wočy ludziam, kryčačy, što adbudziecca tolki imša, kab wy nawiarnulisia.

Dyk widzicie ludzi, jak Dronič ździekujecca nad našaj krywawaj achwiaraj.

Da jakoj pary ksiandzočku bydziem čakać twajej paprawy?

Sprawiadliwy Mužyčok.

SŁAWA WAM CHŁOPCY!

Žodziški. U našaj staroncy, jak peŭna i ŭ druhich miajscoch Biełarusi, jość zwyčaj, što chodziać „Try karali". Hetyja „karali" iduć z wioski ŭ wiosku, z chaty ŭ chatu piajučy relihijnyja pieśni i haworačy pryhožyja pawinšawańni. Za heta ich darać hrašmi, a najčaściej zbožam.

Kab wykarystać hety mament, siabry hurtka ŭ Žodziškach zadumali pajści, jak haworycca ŭ „Karali". Ale našyja wandraŭniki piajali tolki biełaruskija relihijnyja pieśni, a dziela hetaha atrymali swoj nazoŭ, čutny ciapier na ŭsiu našu miajscowaść—„Biełaruskija Karali". Usia ludnaść była imi wielmi zadawolena i achwotna prymała ŭ swaje chaty. Wioska Panižani, pierajmajučy „Biełar. Kar.", wysypała ŭsiu wulicu žoŭtym piaskom, kab było pryhažej.

Ciapier pytańnie, kudy-ž dziajuć hetyja „karali" swoj zarabotak. I hetym to našyja chłopcy i zasłužywajuć najwialikšuju sławu. Jany ŭwieś swoj dachod skirawali na kulturna-aświetnyja mety.

Dyk žadaju wam bolšaj enerhii i siły da pracy.

Dubok.

Kamunikat

Ašmianskaha Biełaruskaha Wyb. Kamitetu Bloku Nacyjan. Mienšaściaŭ.

Ašmianski paw. Biel. Wyb. Kamitet Bloku Nac. Mienš. na swaim pasiedžańni 25-II—28 h., wynias nastupnuju rezalucyju:

Zważajučy na toje, što Lidzkaja Wybarnaja Akružnaja Kamisija dziela niezrazumiełych pryčyn uniaważniła listu № 18 u Lidzkim Wokruzie, a tak-ža majučy nadzieju, što heta lista budzie zaćwierdžana Najwyšejšym Sudom, hetym źwiartajemsia da Wybarščykaŭ Ašmiansk. p. z pawiedamleńniem što hałasujem ŭsie za № 18. Nia budzie siarod Biełarusaŭ ni wodnaha wybarščyka, katory-b nia kinuŭ za № 18 swajho hołasu. Pakažma salidarnaść i siłu!

Jak u inšych pawietach tak sama i ŭ našym Ašmianskim šyryć Wybarnuju akcyju wiedamy škodnik Janka Stankieŭčyk, nahawarywajučy Biełarusoŭ da hałasawańnia za jaho śpisak № 41.

Jaho dziejalnaść i jaho rabotu zaklajmiła ŭsio świadomaje Biełaruskaje hramadzianstwa, bo Biełaruskaje hramadzianstwa prakanałasia, što akcyja Janki Stankieŭčyka jość škodnaj i zwodzicca da taho, kab raźbiwać Biełaruskuju jednaść. Dziela hetaha chaj nia budzie wybarščyka Biełarusa, jaki-b addaŭ swoj hołas za škodnika — Janku Stankieŭčyka.

Daloŭ z jaho śpiskam № 41.

Daloŭ z tymi, jakija źjaŭlajucca škodnikami Biel. Narodu.

Chaj žywie Biel. Narod.

Chaj žywuć Biel. Sialanie i Rabotniki.

Chaj žywie śpisak Nr. 18.

Ašmianski Pawiatowy Biełaruski Wybarny Kamitet Bloku Nacyjanal. Mienšaściaŭ.

Ašmiana—1928.

Paśpiašycie kupić poŭny kamplekt

ZARANKI za 1927 h.

U pryhožaj wokładcy kaštuje tolki 2 zł.

Papiaradžajem, što jość tolki 80 kamplektaŭ.

Redaktar Pawał Karuza. Biel. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisaŭskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.